

Zondag 4 augustus 2024

18^e zondag door het jaar

Lezingen:

Exodus 16, 2-4 en 12-15

Johannes 6, 24-35

Overweging

Het boek Exodus vertelt het verhaal van de tocht van de Israëliëten uit het Oude Egypte naar Kanaän, het land van melk en honing, onder leiding van Mozes en zijn broer Aäron. Deze reis moet plaats hebben gevonden in de vijftiende of veertiende eeuw voor Christus. Gedurende de jarenlange reis door de woestijn lijdten de Israëliëten honger en natuurlijk geeft dat gemor. Zelfs zo dat ze zeggen dat ze liever waren omgekomen in Egypte. Ze waren een slavenvolk dat gebukt ging onder macht en geweld. Dus deze uitspraak is vrij stevig. Ze verwijten Mozes en Aäron zelfs dat er boze opzet in het spel is, dat ze hen alleen maar wilden laten omkomen van honger. God reageert direct. Door een wonder zal er de volgende morgen een korrelige laag, manna, regenen uit de hemel. Manna is een zoetsmakende, druppelvormige substantie van de manna-tamarisk waar brood van gemaakt kan worden. Het is niet zo maar brood. Het wordt elders in de bijbel ook wel 'panis angelicus' 'brood van de engelen' genoemd. Manna is het brood dat God aan de Israëliëten gegeven heeft om te overleven. Manna betekent letterlijk: wat is dat? Zij kenden het namelijk helemaal niet.

Uit het vervolg van de tekst blijkt dat God bij het geven van manna wel enkele regels stelt. Zo mogen ze slechts de benodigde portie voor 1 dag verzamelen, hamsteren mag dus niet. Op de zesde dag moeten ze twee porties verzamelen zodat de zevende dag vrij is. God kan zo vaststellen of de Israëliëten zijn wetten opvolgen of niet. Door deze regels moesten ze zorgvuldig met het manna omgaan en vertrouwen hebben in de toekomst. Oppotten is niet geoorloofd en overdaad is uit den boze.

Dit sober gebruik van de goederen van de aarde is ook nu nog een mooi gegeven. Een van de grootste problemen van onze huidige tijd is onze houding ten opzichte van het klimaat en het streven naar duurzaamheid om opwarming te voorkomen. Het is duidelijk dat de tekst uit Exodus hier nog niet op duidt. Maar toch is het relevant de duurzaamheids-discussie aan de tekst te verbinden. Niet meer nemen dan ons toekomt. Wij leven in een welvarend land. We hebben veel, kunnen veel. Onze wereld is doordrongen van materialisme en competitiviteit. Het spoort ons aan om vooral voorbijgaande verlangens te vervullen en te vergeten wat blijvend is.

Gelukkig zijn er ook mensen voor wie genoeg, genoeg is. Ze zijn tevreden met simpele dingen, met de schoonheid van de natuur of van de kunst. Een vriendin van mij noemt dat "klein geluk". We staan er niet altijd bij stil maar eigenlijk wordt het mooiste en belangrijkste in het leven ons zomaar gegeven.

De laatste regel: "Zoek op de 7^e dag, de rustdag, geen manna maar maak ruimte voor God" passen wij nog steeds toe. De zondag is bij uitstek de dag van het ONT-MOETEN, geen werkverplichtingen hebben en van elkaar ontmoeten.

Ondanks dat het evangelieverhaal van Johannes van veel later dateert, 90 na Christus, is er een duidelijke link met het Exodus verhaal. Er wordt zelfs letterlijk in verwezen naar onze vaders die de manna gegeten hebben in de woestijn. Dit verhaal speelt vlak na het wonder van de vermenigvuldiging van 5 broden en twee vissen. De mensen zoeken Jezus opnieuw en vinden hem aan de overkant van het meer.

‘ Rabbi, wanneer bent u hier gekomen?’ vragen ze. Ze hadden namelijk de apostelen zien afreizen met een boot, maar Jezus was daar niet bij. Achteraf gezien lezen wij in de bijbel dat hij over het water naar de leerlingen toegelopen is. Jezus reageert eigenlijk wat bits op deze vraag. Hij denkt dat ze weer afkomen op een gratis maaltijd en dat ze de geestelijke diepte van het wonder van de vermenigvuldiging niet doorzien. Misschien is het een normaal en herkenbaar menselijk verlangen. Dat er een God is die ons te eten en te drinken geeft, die ons bevrijdt van ziekte, die onze materiële problemen oplost, die ons laat slagen voor examens etc. Daarom probeert Jezus de mensen de dieperliggende achtergrond van dit teken duidelijk te maken. Natuurlijk moet je voldoende te eten hebben. En daar mag je een groot deel van de dag mee bezig zijn. Maar het eten waar het echt om draait is het brood des levens dat niet alleen onszelf maar ook anderen doet leven. Dat begint met een rechtvaardiger verdeling van het voedsel. Zoals bijvoorbeeld dichtbij huis de voedselbank daar zorg voor draagt. Wanneer er wordt gedeeld, ontstaat er pas echt leven.

Terwijl het brood in Exodus vooral letterlijk als voedsel bedoeld is, gaat het bij Johannes om het symbolische brood. Jezus zegt namelijk: Ik ben het brood des levens.

Je zou kunnen spreken van twee levensvisies die elkaars tegengestelde zijn. De levenswijze van hen die zoeken naar het letterlijke manna, als we maar te eten hebben, en van hen die leven van het brood van Jezus, de door God gegeven mens. De ene levenswijze staat voor de economie van de wereld: je verrijken en de andere voor de economie van het hart: elkaar verrijken door liefde, vriendschap en trouw.

Hoe kun je de tweede levenswijze van de economie van het hart laten prevaleren? Door in degene die God gezonden heeft te geloven. Door te vertrouwen - wat er onderweg ook gebeurt. Franciscus van Assisi zei: Waar geloof en vertrouwen in de Heer bestaat, daar kan het kwade niet binnendringen. Het advies van Augustinus luidt: Kijk naar schoonheid. Alles op deze aarde is door God gemaakt. De zee, de vissen, de lucht die we inademen, de hemel, de zon, de maan en de sterren, alle levende wezens. Kijk en zie de schoonheid ervan. Als je dat alles kunt zien als een teken van zijn aanwezigheid en dankbaar kunt zijn is de eerste stap gezet naar de openheid tot een dieper geloof in de persoon van Jezus zelf.

De mensen rond Jezus willen eerst een teken zien voordat ze hem vertrouwen. Blijkbaar was het teken van de wonderbare broodvermenigvuldiging voor hen niet goed genoeg. Laat ons manna zien zoals Mozes dat deed. Eerst manna zien en dan geloven denken ze. Terwijl Jezus zegt: eerst geloven, dan ontvang je het eeuwige brood.

Hem geloven is ook voor ons nu nog een uitdaging. God geeft het brood des levens niet zomaar kant en klaar. Eerder deelt hij gist uit waarmee wij ons eigen geestelijke brood kunnen bakken.

We moeten Jezus zoeken, zien en geloven. Een troost is dat wie tot hem komt niet wordt verstoten maar eeuwig met hem verbonden zal zijn. Je hoeft dus niet aan allerlei eigenschappen te voldoen maar alleen maar naar hem toe te komen en te luisteren. Dat komen is letterlijk fysiek komen maar ook komen in geloof, met het weten dat hij verlossing kan brengen, als een licht in de duisternis. Als wij kloppen doet hij open. Hij heet niet voor niets de Mensenzoon, degene die dicht bij de mensen staat.

Dat Jezus het brood des levens is duidt als laatste ook op de eucharistie. 'Het brood dat hij geven zal, is zijn vlees' zegt Johannes in regel 51. Hij wijst dus vooruit naar zijn lijden en sterven aan het kruis. Net als de Israëlieten in de woestijn niet begrepen wat manna was, begrijpen we deze opmerking van Johannes misschien niet en weten we ook niet hoe het werkt. We kunnen alleen accepteren dat dit brood ons door God gegeven wordt en beseffen hoe God begaan met ons is. Mogen wij die diepere waarden beleven en doorgeven aan elkaar. Amen.

Cunera Buist